

Milníky malého čitateľa

Dieťa sa rozvíja od narodenia. Od prvého dňa cíti vašu vôňu, rado sleduje vašu tvár a tiež načúva vášmu hlasu. Už v tomto období vníma zvuky a hlásky. Tu sa vytvárajú prvé zárodoky toho, čo raz budú jeho slová. Vyhľadávajú preto chvíle, kedy si počas dňa spolu hrkútate, spievate, hráte sa či prezeráte stránky prvých kníh.

Toto všetko sa vám bude stonásobne vracieť, keď dieťa začne rozprávať a potom opäť neskôr pri nástupe do školy.

Čítaním dávate svojmu dieťaťu vzácny dar.

6 – 12 mesiacov

Vývin:

Čovašedieta dokáže

- Dieťaťko už pevne drží hlavičku a na vašich kolenách sedí bez opory.
- Knihu si do rúk vie vziať samo, no ešte nerozlišuje, či ju má dolu hlavou. Hneď ju strčí do pusy a znovu odhodí.
- Na stránku v knihe sa dokáže sústrediť približne minútu. Potom si buď vyžiada novú stránku, alebo úplne inú aktivitu.

Poznávanie:

Čovašedieta vraví a čo sa učí

- Dieťa si užíva váš hlas a dožaduje sa ho. Usmieva sa, džavoce, začína hovoriť „ma“, „ba“, „da“. Reaguje na svoje meno.
- Ťapkaním rúčkou po obálke vám ukáže, ktorú knižku si chce s vami čítať.

Dospelí:

Čomôžeterobit vy

Veľa sa pýtajte a čakajte na odpoveď. Umožnite dieťaťu, aby vás videlo často si čítať.

- Prihovárajte sa dieťaťu a odpovedajte mu. Spievajte si, čítajte, hrajte sa. Často sa mu dívajte do očí.
- Ukazujte na predmety okolo seba a pomenúvajte ich: „nos“, „lopta“, „pes“.
- Hrajte sa jednoduché hry ako Baran-baran-buc alebo Kukuk!

Čo čítať deťom:

- látkové knihy
- knihy s rozličnými povrchmi na dotýkanie
- hravé knihy s výrezmi, pohyblivými dielikmi alebo
- látkovými okienkami
- knihy leporelá a rečňovanky

1 – 2 roky

- Dieťaťko už knižky drží správnym smerom. Stále lepšie sa mu darí otáčať pevnými stránkami leporela.
- Jednej ilustrovanej stránke sa už dokáže venovať približne jednu až tri minúty. Učí sa rozlišovať väčšie aj menšie detaily.

- Opakuje po vás zvuky a pomaličky začína hovoriť: najprv jedno slovo, neskôr dvoj- až štvorslovné frázy.
- Ak chce čítať, vkladá vám knižky do rúk. S radosťou sa vracia ku tej istej knihe alebo rovnakej strane.
- Na stránkach kníh ukazuje na obrázky a pomenúva ich.

- Keď dieťa rozpráva alebo na niečo ukazuje, jeho slová môžete rozvíjať: „Áno, havo. Veľký havo.“
- Knižky zaradte do bežných častí dňa: zaspávanie, čas na nočníku, cesta autom a autobusom. Čítanie vám výborne poslúži ako zábava pri čakaní.

- leporelá, rýmovačky, obrázkové knihy
- knihy, ktoré pomenúvajú predmety okienkami
- hľadacie knihy s väčšími ilustráciami

2 – 3 roky

- Dieťa obracia tenké stránky kníh, pričom zvyčajne uchopí viac strán naraz.
- Začína kresliť a môže imitovať „písanie“ čmáraním vlastných znakov.
- Dokáže sa sústrediť aj na niekoľkostranový príbeh, ak je bohaty ilustrovaný a sprevádza ho malé množstvo textu.

- Každý deň sa učí dve až štyri nové slová. S ľahkosťou pomenúva známe predmety.
- Rado sa vracia k obľúbeným knihám a spamäti v nich dokončuje vety.
- Obrázky už vie opisovať veľmi detailne a začína si vytvárať vlastné príbehy.

- Pri čítaní aj na prechádzkach sa veľa pýtajte: „Vieš, ako sa volá táto rastlinka?“ alebo „Spomínaš si na náš výlet k jazeru?“
- Ak dieťa pozná text v obľúbenej knihe naspamäť, môžete sa počas čítania naoko myliť, aby vás dieťa o p ravova l o .

- rýmovačky a básničky
- hľadacie knihy s drobnými detailmi
- knihy s malým množstvom textu a bohatými ilustráciami

3 – 4 roky

- Dieťa už obracia tenké stránky jednu po druhej. Stále viac kreslí a „píše“. Pozornosť sa mu vďaka kratším textom a početným ilustráciám stále zlepšuje a lepšie rozumie myšlienke príbehu.

- Písmená svojho mena začína rozoznávať v knižkách a časopisoch.
- Dokáže spamäti recitovať celé pasáže obľúbených kníh. Tiež začína „čítať“ bábikám a plyšovým hračkám.
- Známe príbehy vie podľa obrázkov prerozprávať samo.

- Kdekoľvek ste, ukazujte na písmená a čísla.
- V knižkách hľadajte slová a obrázky, ktoré začínajú rovnakým písmenom.
- Pri čítaní známych príbehov sa pýtajte: „Čo sa stane teraz?“
- Zo známych ilustrácií môžete tiež tvoriť úplne nové príbehy.

- obrázkové knihy s malým množstvom textu, ale dlhšími príbehmi
- knihy s abecedou a počítaním
- prvé detské encyklopédie

4 – 5 rokov

- Z časopisov, kníh (alebo aj po pamäti) dieťa odpisuje písmená a čísla, i keď sa mu to ešte nedarí celkom správne.
- Pozornosť udrží aj pri dlhších príbehoch s väčším množstvom textu.
- Ilustrácie mu pomáhajú v sústredení a porozumení.

- Dieťa začína rozoznávať čísla a poznáva abecedu.
- Rýmy dokáže tvoriť s ľahkosťou a humorom.
- Svoje obľúbené príbehy prerozpráva veľmi presne aj bez pomoci obrázkov z knihy.

- V časopisoch, knihách či v menu v reštaurácii hľadajte písmenká z mena dieťaťa.
- Povzbudzujte ho v kreslení a písaní, ale aj vo vytváraní vlastných príbehov. Čakania si môžete krátiť práve nimi.
- Príbehy z kníh môžete prepájať s vlastnými zážitkami.

- rozprávky a legendy
- knihy s dlhšími príbehmi a menším počtom obrázkov
- abecedy, detské encyklopédie a atlasy

Pri výbere knihy na čítanie dajte dieťaťu voľnosť, no ponúkajte mu vizuálne rozmanité knihy. Vyhľadávajú príbehy, v ktorých dieťa nájde to, čo má rado (autá, psy, deti, vesmír...).

Ak svojim deťom začnete čítať ešte pred prvými narodeninami, v troch rokoch budú poznať dvaapokrát viac slov než ich rovesníci.⁽¹⁾ V štyroch rokoch budú v porovnaní s kamarátmi vedieť lepšie prerozprávať príbeh či rozoznať svoje meno na papieri.⁽²⁾ Medzi deviatym a desiatym rokom života budú mať rozvinutú schopnosť čítať s porozumením.⁽³⁾

6 – 12 mesiacov

Čo čítať deťom:

L. Mičianová: Šup šup

Poznáme to všetci, obliekanie s deťmi je občas hotová veda. Táto knižka vaše deti povzbudí a zároveň im rozviaže jazýček.

1 – 2 roky

N. Edwards: Maco a myška: Na ihrisku

Vďaka dômyselným výrezom v jednotlivých stránkach knižky zažijete s myškou a macom parádne chvíle na ihrisku. A po prečítaní šup na preliezky!

2 – 3 roky

L. a S. Sangberg: O malej Aničke

Skvelá knižka s dvoma jednoduchými príbehmi. V jednom sa spolu s dieťaťom môžete zasmiať, aké nevšedné miesta vymyslela Anička obyčajným veciam. V druhom hľadáte stratený vianočný darček.

3 – 4 roky

N. Rosenberg: Lea a jej neuveriteľná cesta

Dobrodružný príbeh o ďalšej ceste k moru a priateľoch, na ktorých sa nezabúda. Lea vás naučí prekonávať strach a pripomenie, aký vzácny je domov.

4 – 5 rokov

J. Uličiansky: Máme Emu

Keď sa v škôlke deje všetko podľa prísnych pravidiel, zjaví sa Ema, zázračná učiteľka, ktorú si deti mimovoľne pričarovali. S ňou je svet pestrofarebný a veselý. Kto by nechcel Emu?

Vaše deti poteší aj toto:

- ▶ M. Cartwright: Na prechádzke
- ▶ L. Šukolová: Dážďovky
- ▶ M. Galewska-Kustra: Čo robí Kubko?

- ▶ Ch. Haughton: Stratené soviča
- ▶ K. Piętko: Rok v lese: Veverička
- ▶ Ch. Matheson: Čarovný strom

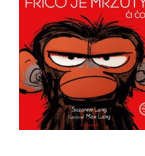
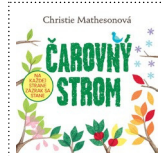
- ▶ Makii: Vozidlá. Cik-cak
- ▶ E. Shaw: Ako sa zajačik prestal báť
- ▶ M. Nerádová: Brlôžky

- ▶ P. Horáček: Mackov najlepší kamarát
- ▶ kamarát M. Rázusová-Martáková: Bola koza rohatá/Dedko repku zasadil
- ▶ S. Lang: Fričo je mrzutý, či čo...

- ▶ T. Oziewicz: Čo robia pocity?
- ▶ Y. Zommer: Veľká kniha o divokých tvoroch
- ▶ A. Lobel: Myšacia polievka

Každá minúta s knižkou sa počíta. Hoci aj:

- v čakárni u lekára,
- v električke do škôlky,
- v parku alebo na pieskovisku.

Všetko o čítaní deťom a ešte viac tipov na dobré knihy nájdete na krajnacistatelov.sk